

Innst. S. nr. 257

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.prp. nr. 72 (2006-2007)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av avtale om Republikken Bulgarias og Romanias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) med tilliggende avtaler, samt inngåelse av avtale om midlertidig anvendelse

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Bulgaria og Romania undertegnet i Luxembourg tiltredsavtalen til EU 25. april 2005 og ble medlemmer av EU 1. januar 2007.

I henhold til EØS-avtalens artikkel 128 skal enhver europeisk stat som blir medlem av EU, søke om å bli part også i EØS-avtalen. Betingelsene for tiltredsavtale skal fastlegges i en egen avtale.

Bulgaria og Romania søkte formelt om å bli part i EØS-avtalen henholdsvis 22. og 26. juli 2005. Forhandlinger om utvidelse av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde ble innledet 5. juli 2006 og varte frem til 29. mars 2007. Avtalen ble parafert 14. mai 2007 og forventes undertegnet i juli 2007. Den skal forelegges alle avtaleparter for ratifikasjon eller godkjenning.

Siden utvidelsen av EU allerede har trådt i kraft, er det ønskelig at EØS-utvidelsesavtalen settes i kraft så raskt som mulig. For ikke å forsinke ikrafttredelsen fra norsk side, legges stortingsproposisjonen om samtykke til ratifikasjon av avtalen om EØS-utvidelsen og de tilliggende avtaler som direkte berører Norge frem før disse er undertegnet, det vil si på grunnlag av paraferte avtaletekster. Disse tilliggende avtalene er:

- a) Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske fellesskap og Norge om et samarbeidsprogram for økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i Bulgaria,
 - b) Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske fellesskap og Norge om et samarbeidsprogram for økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i Romania,
 - c) Avtale om et norsk samarbeidsprogram for økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i Bulgaria mellom Kongeriket Norge og Republikken Bulgaria,
 - d) Avtale om et norsk samarbeidsprogram for økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i Romania mellom Kongeriket Norge og Romania, og tilleggsprotokoll til avtalen mellom Det europeiske økonomiske fellesskap og Kongeriket Norge i forbindelse med Republikken Bulgarias og Romanias tiltredsavtale til Den europeiske union.
- Utvidelsesavtalen vil først tre i kraft når den er ratifisert eller godkjent av Fellesskapet og samtlige 30 stater i et utvidet EØS. Dette er en tidkrevende prosess. For å avhjelpe denne situasjonen vil Fellesskapet og de tre EØS/EFTA-landene inngå en avtale om midlertidig anvendelse av utvidelsesavtalen. Innholdsmessig vil en slik avtale dekke det samme som EØS-utvidelsesavtalen. Det bes derfor samtidig om samtykke til inngåelse av en avtale i form av brevveksling om midlertidig anvendelse av avtalen om Republikken Bulgarias og Romanias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, og midlertidig anvendelse av de tre tilknyttede avtaler hvor Norge er part.
- Hovedformålet med avtalene er å gjøre bestemmelsene som gjelder for økonomisk virksomhet og samkvem mellom de 25 EU-landene som var medlem før 1. januar 2007 og EØS/EFTA-landene Island, Liechtenstein og Norge, gjeldende også i de nye EU-landene Bulgaria og Romania. Det innebærer at EØS-avtalens rettigheter og plikter anvendes i et utvidet EØS, med de tilpasningene og overgangsordningene som er avtalt mellom EU, de nye medlemslandene Bulgaria og Romania og EØS/EFTA-landene. Det var enighet mellom partene om at man skulle begrense forhandlingene til de spørsmålene som var nødvendige for å gjøre

EØS-bestemmelsene gjeldende også i Bulgaria og Romania. Det var to hovedspørsmål i forhandlingene – EØS/EFTA-landenes finansielle bidrag til sosial og økonomisk utjevning i et utvidet EU og norsk og islandsk opprettholdelse av markedsadgangen for fisk og fiskeprodukter.

Som vedlegg til proposisjonen følger avtaleteksten med tilknyttet tilleggssprotokoll og bilaterale avtaler, i norsk uoffisiell versjon.

Avtalen om Bulgarias og Romanias deltakelse i EØS består av en hoveddel med fortale og syv artikler, to vedlegg som omhandler henholdsvis tekniske tilpasninger og overgangsordninger, samt en sluttakt som inkluderer erklæringer og de bilaterale avtalene om finansiering og fisk. De bilaterale avtalene inngår i det samlede forhandlingsresultatet.

EØS-finansieringsordningen fra 2004 utvides til å omfatte Bulgaria og Romania. Dette betyr at Norge, Island og Liechtenstein skal bidra med ytterligere om lag 31 mill. euro per år frem til 30. april 2009 (totalt 72 mill. euro i perioden) gjennom den finansieringsordningen som ble etablert i tilknytning til EØS-utvidelsen i 2004. For Norge innebærer dette forpliktelser på om lag 29 mill. euro per år (totalt knapt 68 mill. euro i perioden). Støtte vil kunne gis til prosjekter, programmer og fond innenfor miljø, bærekraftig utvikling, helse og barneomsorg, bevaring av europeisk kulturarv og utvikling av menneskelige ressurser i Bulgaria og Romania, på samme måte som for EØS-finansieringsordningen fra 2004. Dette vil bli nærmere definert i rammeavtaler med de to aktuelle landene.

I tillegg skal Norge bidra med om lag 29 mill. euro per år (totalt 68 mill. euro i perioden) til etablering av bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania. Programmene løper frem til 30. april 2009 og har som formål å bidra til sosial og økonomisk utvikling i de to landene gjennom bilateralt partnerskap og samarbeid med Norge. Gjennom programmene ønsker man å støtte prosjekter innenfor et eller flere av følgende hovedområder:

1. Energieffektivisering og fornybar energi;
2. Reduksjon av utslipp av klimagasser og andre utslipp i vann og luft;
3. Økt kvalitetssikring av produkter, produksjonsprosesser og ren produksjon.

I tillegg er det åpnet for støtte til prosjekter innen Schengen/justisrelaterte tiltak i Bulgaria og innen helsesektoren i Romania.

Aktuelle aktiviteter kan være nettverksbygging, kompetanse- og kapasitetsbygging, innovasjon, teknologioverføring, forskning og utvikling. Støtte vil kunne gis til samarbeidsprosjekter mellom partnere i henholdsvis Bulgaria og Romania og i Norge. Begge parter kan søke direkte fra programmene. Søknadsberettigede aktører kan være fra både privat og offentlig sektor, institusjoner, arbeidslivets parter og frivillige organisasjoner. Fra norsk side har denne mulighet til å åpne for deltagelse blant annet fra arbeidslivets parter vært tillagt særlig vekt.

Forhandlingene om markedsadgang ble begrenset til å gjelde markedsadgang for fisk. Handelen med landbruksvarer mellom Norge og henholdsvis Bulgaria og Romania har vært svært begrenset. Aktuelle produkter etter EØS-utvidelsen vil møte samme vilkår med hensyn til markedsadgang. Det ble derfor ikke ansett å være grunnlag for kompensasjon hva angår landbruksprodukter.

Når det gjelder markedsadgang for fisk, har Norge fått gjennomslag for kompensasjonskravene som ble fremmet som følge av avviklingen av det tollfrie regimet som ble etablert gjennom EFTA-frihandelsavtalene med Bulgaria og Romania. Norge har gjennom forhandlingene fått nye årlige tollkvoter til et utvidet EU på til sammen 15 900 tonn for fryst sild, sildefilet, sildelapper, makrell, lodde og annen fryst fisk. Det er også avtalt en årlig tollfri tilleggskvote for fryste pillede reker på 2 000 tonn, slik at den samlede tollfrie kvoten til EU vil utgjøre 10 000 tonn. Kommisjonen vil dessuten fjerne flere tekniske vilkår som har heftet ved fiskeeksporten til EU og som har vært til ulempe for norske eksportører.

EØS-utvidelsesavtalen nedfeller de samme tekniske tilpasningene og overgangsordningene som i Bulgarias og Romanias utvidelsesavtale med EU. Dette gjelder blant annet overgangsordninger vedrørende fri bevegelse for personer og adgangen til å drive veitransport mellom punkter i andre EØS-land (kabotasje).

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelson, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, viser til at EØS-avtalen siden 1994 har sikret norsk næringsliv adgang til EUs indre marked på linje med EUs medlemsland. Utvidelsen av EU fra 1. januar 2007, med statene Romania og Bulgaria, vil innebære en utvidelse av EUs indre marked.

Komiteen mener det er viktig å få på plass avtalen om et utvidet EØS omfattende de nye medlemslandene i EU, slik at EØS-samarbeidet kan videreføres med et utvidet EU og slik hindre nye handelsbarrierer. Komiteen merker seg i denne sammenheng at EU og de tre EFTA-landene i EØS vil praktisere en midlertidig anvendelse av utvidelsesavtalen i påvente av ratifisering i de enkelte land.

Komiteen merker seg at de to hovedspørsmålene i forhandlingene ble EØS/EFTA-landenes finansielle bidrag til sosial og økonomisk utjevning og markedsadgang for fisk og fiskeprodukter.

Komiteen mener at forhandlingsresultatet på det finansielle området betyr at Norge bidrar vesentlig til

økonomisk og sosial utvikling i Bulgaria og Romania. Samtidig viser komiteen til at forhandlingene har gitt et godt resultat når det gjelder markedsadgang for norsk fisk og fiskeprodukter til EU som går utover kompensasjon for tradisjonell handel. I tillegg innebærer avtalen også avviking av flere tekniske vilkår for eksporten til EU.

Komiteen legger vekt på at halvparten av midlene til sosial og økonomisk utjevning skal gå til to bilaterale samarbeidsprogrammer med henholdsvis Bulgaria og Romania. Dette skiller seg fra den bilaterale finansieringsordningen som ble forhandlet frem ved forrige utvidelse. Komiteen har merket seg at programmene vil bli forvaltet direkte av Norge, og at de forutsetter bilaterale samarbeidsprosjekter med norske aktører, hvor søknadsberettigede kan være fra både privat og offentlig sektor, institusjoner, arbeidslivets parter og frivillige organisasjoner. Viktige mål for samarbeidet vil være å fremme næringsutvikling og teknologioverføring innenfor hovedområder som energieffektivisering og fornybar energi, reduksjon av utslipp til luft og vann og kvalitetssikring av produkter og produksjonsprosesser.

Komiteen mener det vil være nyttig om Regjeringen etter endt avtaleperiode evaluerer ordningene. En

tilbakemelding til Stortinget om dette kan for eksempel gjøres i forbindelse med den årlige budsjettproposisjonen.

Komiteen mener som helhet at avtalen om utvidelsen av EØS innebærer vesentlige bidrag fra Norge til å redusere forskjeller i økonomiske og sosiale levekår i Europa og ivaretar viktige norske interesser knyttet til handel innenfor det indre marked og styrking av forbindelsene til de nye medlemslandene i EU.

Komiteen tilrår på denne bakgrunn samtykke til ratifikasjon av utvidelsesavtalen med tilliggende avtaler og avtale om midlertidig anvendelse.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Stortinget samtykker til ratifikasjon av avtale om Republikken Bulgarias og Romanias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) med tilliggende avtaler, samt inngåelse av avtale om midlertidig anvendelse.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 6. juni 2007

Olav Akselsen
leder

Vidar Bjørnstad
ordfører

